

Ζ. τάξ. δ. μ. 10 πλ. 11. λίθ. σάρδιος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

590. [μετὰ τὸν ἀρ. 386]. Μαχητῆς, ὄρθιος, γυμνός, πρὸς ἀριστεράν, φορῶν κράνος, στηρίζεται διὰ τῆς δεξιᾶς ἐπὶ λόγχης, τῆ ἑτέρα δὲ κρατεῖ ἀσπίδα. ἐπ. Ζ. τάξ. δ. μ. 12. πλ. 8. σαρδίωνυξ τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

591. [μετὰ τὸν ἀρ. 392 ὑπὸ τὸ α)]. Κυνηγός, ὄρθιος, ἀντωπός, κρατῶν τῆ δεξιᾷ δόρυ ἐκτείνει τὴν δεξιάν· ἔμπροσθεν αὐτοῦ τρέχει κύων. ἐπ. Η. τ. ζ'. μ. 11. πλ. 13. λίθ. ἱασπις ἐρυθρός.

592. [μετὰ τὸν ἀρ. 397 ὑπὸ τὸ γ').]. Ποιμὴν, ὄρθιος, πρὸς δεξιάν, κρατῶν καλαύροπα· ἔμπροσθεν αὐτοῦ δένδρον καὶ αἰξὶ πρὸς αὐτὸ ἀναπηδῶσα. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ. μ. 8. πλ. 5. λίθ. ὄνουξ μὲ λευκὰς καὶ μελαίνας στιβάδας, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

593. [μετὰ τὸν ἀρ. 409]. Ἀετὸς ὄρθιος, ἀντωπός, ἐπιστρέφων πρὸς δεξιάν, κρατεῖ καὶ σπαράσσει λαγῶν (παράβαλε νομίσματα Χαλκίδος). ἐπ. ζ. τάξ. γ'. μ. 8. πλ. 10. λίθ. ἱασπις ἐρυθρός.

594. [μετὰ τὸν ἀρ. 426]. Βοῦς ἐπιστρέφουσα πρὸς ἀριστεράν, κάτωθι μύσχος θηλάζων (παράβαλε νομίσματα Δυρραχίου). ἐπ. Β. τάξ. γ. μ. 11 πλ. 10. λίθ. ὑάκινθος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

595. [μετὰ τὸν ἀρ. 429]. Γρύψ βαδιζῶν πρὸς ἀριστεράν, ἀναπεπταμένος ἔχων τὰς πτέρυγας. ἐπ. ζ. τάξ. γ. μ. 23. πλ. 27. λίθ. κρύσταλλος, σκαρβαίος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

596. [μετὰ τὸν ἀρ. 445]. Ἰππόκαμπος θείων ἐπὶ τῶν κυμάτων πρὸς δεξιάν. ἐπ. Ζ. τάξ. δ. μ. 12. πλ. 15.

597. [μετὰ τὸν ἀρ. 449]. Ἴππος βαδιζῶν πρὸς δεξιάν, κύπτων κάτω τὴν κεφαλὴν· περίξ ἀστράγαλος. ἐπ. Ζ. τάξ. γ. μ. 11. πλ. 12 λίθ. ὄνουξ, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

598. [μετὰ τὸν ἀρ. 475]. Σύμπλεγμα ζώων· ἄνωθεν θηρίον καταβιβρώσκον δορκάδα κάτωθεν ἱσταμένην· κάτωθεν δὲ αὐτῆς ἕτερον θηρίον ὑπτίον καταβιβρώσκον αὐτὴν (παράβαλε τὰ Μηλιακά) ἐπ. Β. τάξ. ε. μ. 19. πλ. 19. λίθ. ὄνουξ, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

599. [μετὰ τὸν ἀρ. 478]. Ἴς πρὸς δεξιάν ἱσταμένη· κάτωθεν ἐννέα χοιρίδια θηλαζόντα· ἄνωθεν ΑἰΝ ΧΡΑΤ· κάτωθεν δὲ ΠΑ ΑΛΒ. νέον. τάξ. ε. μ. 14. πλ. 21. λίθος ἀργιλλώδης τετραγωνικός. τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

Τὸ κακότεχνον τοῦτο ἔργον παρελήφθη ἐν τῇ συλλογῇ, διότι ἀνακαλεῖ τὴν χυδαίαν καὶ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος διαδεδομένην πρόληψιν, ὅτι ἡ ἀρχαιότης παρέδωκεν ἡμῖν ἀνεκτίμητον σφραγιδολίθον τὴν προκειμένην εἰκονίζοντα παράστασιν· ὅτι ὁ ἀφῆς αὐτός τεχνίτης τὴν πρόληψιν ἐκείνην εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν εἶναι προφανές· ἀλλ' ἀγνοῶ τὴν πηγὴν τῆς παραδόσεως, ἧτις δύναται νὰ ἔχη σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος, ἢ καὶ νὰ πηγάζῃ ἐξ ἱστορικῆς τινος ἀγνώστου σήμερον περιστάσεως.

600. [μετὰ τὸν ἀρ. 488]. Γοργόνειον. ἐπ. Ζ. τάξ. δ. μ. 8. πλ. 6 λίθ. σάρδιος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

601. [μετὰ τὸν ἀρ. 510]. α) ἔμπροσθεν· Ζεὺς κα-

θήμενος ἐπὶ δέφρου πρὸς δεξιάν, κρατῶν τῆ ἀριστερᾷ ριάλην, τῆ δὲ δεξιᾷ σκῆπτρον· ἔμπροσθεν τῆς ὄψεως ἄστὴρ, πρὸ τῶν ποδῶν ἄστὴρ· περίξ (κισσηδόν, ἀντιστρόφως) ΒΟ ΗΘ ΕΙ ΟΣ (Βοήθειος) Μ Ο Ι Θ: — μ. 27. πλ. 19.

β) ὀπισθεν ἐπιγραφὴ ἀντιστρόφως ΑΒΡ: : ΑΙ- ΑΙΑ ΑΡΧΑΙΩΘ ΑΒΡΑΣ ΙΑΩ. ἐπ. Ζ. τάξ. δ. μ. 21. πλ. 19 λίθ. κρύσταλλος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

602. [μετὰ τὸν ἀρ. 516]. α) ἔμπροσθεν ὁ Θεὸς Ἀβράξας μὲ κεφαλὴν ἀλέκτορος πρὸς ἀριστεράν, κρατῶν τῆ ἀριστερᾷ μάστιγα, τῆ δὲ δεξιᾷ ἀσπίδα ἐφ' ἧς ΑΙ· ἐπὶ δὲ τοῦ κάτω μέρους τοῦ κορμοῦ ΟΝΠΥ· Οἱ δὲ πόδες τοῦ Ἀβράξας εἶναι ὄφεις ἐκατέρωθεν ἐκτεινόμενοι, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ ἑκάστου σφαίρα.

β) ὀπισθεν ΚΟΝΚΟΦΗΗ Ψ καὶ ἐν ὀκταπλεύρῳ μικρῷ Χ· κάτωθι δὲ ἐν τετραγώνῳ χιαστί διαγωνίως διηρημένῳ, ἄνω Χ, κάτω Λ, δεξιόθεν Ψ, ἀριστερόθεν Θ. ἐπ. Ζ. τάξ. ε. μ. 17. πλ. 14. λίθος ἱασπις πράσινος, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

603. [μετὰ τὸν ἀρ. 524]. α) ἔμπροσθεν· σείστρον, περίξ ὄρις δάκνων τὴν οὐραν, ὑπὸ τὸ σείστρον πλαγίως σχῆμα ἀποτελοῦν πλατὺ Π οὗ ἡ ὀριζοντία γραμμὴ, ἐκατέρωθεν ἐπεκτεινομένη, φέρει ἄνωθεν κατὰ τὰ ἄκρα δύο μικρὰς καθέτους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἑτέρας δύο μικροτέρας· ἄνωθεν δὲ Ο τετραγωνικόν· μ. 10. πλ. 8.

β) ὀπισθεν ἐπιγραφὴ ἀντιστρόφως ΦΛΟΝΧ. ἐπ. Ζ'. τάξ. ε. μ. 9. πλ. 10. λίθος ἀγάτης γαλατόχρους, τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

ΤΕΛΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΡΩΜΑΙΟΙΣ ΑΡΧΩΝ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. ΡΙΣΤ'.)

—ο—

§ 11. Δήμαρχοι (tribuni plebis).

Ὅτε τὸ πλῆθος ἐν Ρώμῃ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἀπειρογόμενον καὶ ὑπὸ χρεῶν πιεζόμενον, ἐκίνησε στάσιν ἐν ἔτει 494 π. Χ. (1), ἐγένετο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν πατρικίων συνδιαλλαγὴ ἐπὶ τῷ ὄρω, ὥστε νὰ κατασταθῇ νέα τις ἀρχή, ἡ δημαρχία (tribunatus plebis), ἧτις κατὰ τινὰ νόμον (lex sacrata) (2) ἦν

(1) Ἡ μὲν πρώτη ἀπόστασις (secessio) ἐγένετο τῷ ἔτει τούτῳ, ἡ δὲ δευτέρα τῷ 449 π. Χ. ἐκ δυσαρρεσιῆς πρὸς τὴν δεκαρχίαν, ἡ δὲ τρίτη τέλος τῷ 286 ἕνεκα τῆς δυσφορήτου οικονομικῆς καταστάσεως τῶν δημοτικῶν.

(2) Leges sacratae ὀνομάζοντο οἱ νόμοι οἱ ὀρίζοντες ὅπως ὁ παραβάτης αὐτῶν γένηται sacer καθωσιωμένος τοῖς θεοῖς). Τιοιοῦτοι νόμοι ἦσαν ἰδίως οἱ ἐντελλόμενοι τὴν ἱερότητα τῶν δικαίων τοῦ δήμου· π. χ. ὅτι πρέπει οἱ δήμαρχοι νὰ ὦσι δημοτικοὶ (plebeji), ἢ ὅτι μόνον ἐν ταῖς λογιταῖς ἐκκλησίαις ἐξίστι κρῖναι περὶ τῆς κεφαλῆς (caput) Ῥωμαίου πολίτου.

saeposanctus (ισαρά και ἀπαραισίστος). Ἐξελέγοντο δὲ οἱ δήμαρχοι κατ' ἀρχάς μὲν ἐν ταῖς λογιταῖς ἐκκλησίαις (comitia centuriata), ἀπὸ δὲ τοῦ 473 ἐν ταῖς φυλετικαῖς (comit. tributa). Ὁ δ' ἀριθμὸς αὐτῶν ἦν τὸ μὲν πρῶτον 2 ἢ 3, ἀπὸ δὲ 457 ἔτους 10, οἵτινες κατὰ τινα μεταγενεστέρην νομικὴν διατάξιν ἅπαντες ὑπὸ τοῦ δήμου ἐξελέγοντο ἄνευ προσαιρέσεως ἀλλήλων (cooptatio).

Οἱ δήμαρχοι, κυρίως εἰπεῖν, δὲν ἦσαν ἄρχοντες τοῦ δήμου, οὐδ' εἶχόν τινα διοικητικὸν κλάδον ἐκ τῆς ὅλης κυβερνήσεως, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς διαμαρτυρίας ἢ ἐνστάσεως (intercessio) αὐτῶν ἀντέπραπτον πρὸς τὰς τῶν πατρικίων ἀξιώσεις, ὑπὲρ τῶν δημοτικῶν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον προσεποιήσαντο τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνάγειν πατρικίους ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν δημοτικῶν, καὶ κατ' ὀλίγον τὸ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ προτάσεως νομοσχεδίων εἰς τὰς φυλετικὰς ἐκκλησίας. Ὅτε δὲ οἱ μεταξὺ πατρικίων καὶ δημοτικῶν ἀντίθεσις κατὰ τὴν πολιτικὴν τῆς σημασίαν ἐξηφανίσθη ἢ τῶν δημάρχων διαμαρτυρία ἐπέκει κυρίως τὴν ἀναστολήν τῆς ἐπὶ τὰ δίκαια τοῦ δήμου ἐπεμβάσεως τῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἐδήλοῦτο ἢ ἐν βουλευμασι τῆς βουλῆς (senatus consulta), ἢ ἐν δόγμασιν ἢ προγράμμασι τῶν ἀρχῶν· εἰς δὲ τὴν διαμαρτυρίαν ταύτην ἐνίστητο προσετίθειν κῆρος διὰ τῆς τῶν κτημάτων δημεύσεως ἢ προσωπικῆς κρατήσεως. Πρὸς τούτοις οἱ δήμαρχοι εἶχον εἰσοδὸν εἰς τὴν βουλὴν καὶ ἠδύνατο συγκαλεῖν αὐτὴν ἐν δέοντι. Εἰς δὲ μόνος δήμαρχος ἠδύνατο διὰ τῆς διαμαρτυρίας αὐτοῦ τὰς τῶν ἄλλων ἀποφάσεις κωλύειν (3)· διὸ καὶ ἡ ἀντίκαλος φανερὰ ἐχρήματο πολλάκις τούτω, ὅπως ποιήτη ἄκυρον τὴν διαμαρτυρίαν τῶν δημάρχων. Ἀλλ' ὁ Τιβέριος Γράκχος ἐκ τῶν περιστάσεων ἀναγκασθεὶς κατώρθωσε παρὰ τῷ δήμῳ τὴν ἀπόλυσιν δημάρχου τινὸς οὕτω διαμαρτυρηθέντος.

Ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐξετείνετο μόνον μέχρι 1000 βημάτων (passus) ἐκτὸς τῆς πόλεως, οὐδ' ἠδύνατο μίαν νύκτα ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀπεῖναι. Οὐδεὶς πατρικίος, ἐκτὸς ἐὰν υἱοθετεῖτο ὑπὸ τινος δημοτικοῦ, καὶ οὐδεὶς, οὐ τινος ὁ πατὴρ μίαν τῶν μειζόνων ἢ κουρουλίων ἀρχῶν περιδεβλημένος εἴη ἐπι, ἠδύνατο εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην αἰρεθῆναι. — Κατὰ τὴν διασφορὰν τῶν ἠθῶν ἢ δημαρχικὴ διαμαρτυρία πολλάκις εἰς κατάχρησιν περιέπιπτεν (ὡς π. χ. ὑπὸ Βαιβίου ἐν τῷ πρὸς Ἰουγούρταν πολέμῳ Salust. Jug. Cap. 34.). Ὁ Σύλλας ἀφείλε τῆς δημαρχικῆς ἐξουσίας τὰ ἀξιολογώτερα δικαιώματα, τὸ jus intercedendi (τοῦ διαμαρτυρεῖσθαι) ἐναντίον τῶν πολιτικῶν ψηφισμάτων καὶ νόμων, οὐχὶ δ' ἐναντίον τῶν δικαστικῶν· διὸ οἱ δήμαρχοι ἀπέτελλον τι ἐρεταῖον, ἔχοντες οὕτω τὸ δικαίωμα τὸ ἐκπραξόμενον διὰ τῶν ὄρων *auspicia latia*. Πρὸς τούτοις ἀφείλε καὶ τὸ *jus cum populo agendi*, δηλ. τὸ δικαίωμα τοῦ συγκαλεῖν ἐκκλησίαν καὶ προτείνειν νόμους. Ἀλλ' οἱ περιορισμοὶ οὗτοι διήρκεσαν μέχρι τῆς Πομπηίου καὶ Κράσσου ὑπατείας (70 π. Χ.), ὅτε ἀποκατεστάθησαν ἅπαντα τὰ δίκαια

τῶν δημάρχων. — Ὁ Αὔγουστος ἀνέλαβε τὴν δημαρχικὴν ἐξουσίαν (*tribunitia potestas*)· τῷ δὲ παραδείγματι αὐτοῦ ἠκολούθησαν καὶ οἱ μετέπειτα καίσαρες. Αὐτὴ δ' ἡ δημαρχία, ὡς ἰδιαίτερον ἀξίωμα, διήρκεσε μὲν ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας, ἀλλ' ἄνευ σημασίας.

§ 12. Κατώτεραι ἀρχαί.

Εἰς τοὺς κατωτέρους ἢ ἐλάσσονας ἄρχοντας καταλέγονται 1) οἱ *triumviri capitales*, οἳ ἦν ἐπιτετραμμένη ἢ ἐκτέλεσις ἀπυνομικῶν διατάξεων, ἢ ἀνιχνεύσις τῶν κακουργημάτων, κατασχέσεις, ἢ ἐπὶ τῶν δεσμωτηρίων καὶ τῶν θανατώσεων ἐποπτεία καὶ ἡ κόλασις τῶν δούλων καὶ τῶν εὐτελεστέρων πολιτῶν. 2) οἱ *triumviri monetales* ἢ *III. viri A.A.A.F.F.* τ. ἔ. *auro, argento, aeri flando feriundo*, ὧν ἔργον ἦν ἡ νομισματοκοπία, γινομένη συνήθως ἐν Ῥώμῃ. 3) οἱ *decemviri litibus judicandis*, δικασταὶ τινες ὄντες. 4) καὶ τελευταῖον οἱ *triumviri nocturni*, οἱ ἐπὶ τῆς νυκτοφυλακῆς καὶ τῶν περὶ τὰς πυρκαϊῶν.

§ 13. Ἑκταχοὶ ἀρχαί. *Dictator* (δικτάτωρ ἢ στρατηγὸς αὐτοκράτωρ), *Interrex* (μεσοβασιλεὺς), *Praefectus urbi* (ἐπαρχὸς τῆς πόλεως).

Ἑκταχοὶ ἀρχαί εἰσιν αἱ ἐκτάκτως καὶ κατὰ περιστάσεις τινὰς τὰ τῶν ἄλλων καθήκοντα ἀναλαμβάνουσαι.

Dictator ἢ *magister populi* λέγεται, ὅτι τὸ πρῶτον ἐξελέχθη ἐν ἔτει 501 π. Χρ. ἐν ἐπικινδύνῳ τινὲ πρὸς Λατίνους πολέμῳ· ὕστερον δ' ἐξελέγετο πολλάκις (*dictatorem dicere*) ἐπὶ κρίσιμων ἐξωτερικῶν πολέμων ἢ ἐμφυλίων ταραχῶν, ἐνίστητο δὲ καὶ ἐξ ἥττονος λόγου ἀξίων αἰτιῶν, π. χ. πρὸς τὸ συγκαλεῖν τὰς ἐκκλησίας, καθιστάναι ἀγῶνας καὶ πρὸς ἐκλογὴν βουλευτῶν μετὰ τὴν ἐν Κάνναις μάχην (216 π. Χ.). Ἐξελέγοντο δ' οἱ δικτάτορες ἐκ τῶν ὑπατικῶν ἢ ὑπατευκότων (*consulares*), κατ' ἀρχάς ἐν ταῖς πατρικαῖς ἐκκλησίαις (*comitia curiata*) κατὰ πρότασιν τῆς βουλῆς, καὶ μετὰ τὴν ἐκλογὴν κατὰ τοὺς οἰωνοὺς ἀνελάμβανον τὸ *imperium*. Ὑστερον δὲ φαίνεται, ὅτι οἱ ὑπατοὶ, συνήθως κατὰ διαταγὴν τῆς βουλῆς, διορίζον τὸν δικτάτορα. Ὁ δὲ προσελάμβανεν ἢ προσηρέετο ἓνα ἱππαρχον, *magister equitum* (*magistrum equitum dicere, cooptare*) μετὰ στρατηγικῆς ἐξουσίας (*potestas praetoria*).

Ὁ δικτάτωρ κατ' ἀρχάς εἶχεν ὅλην τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀνέκκλητον μάλιστα, διὸ εἶχε παρ' ἑαυτοῦ 24 ῥαβδούχους (*lictores*) μετὰ πελεκοφόρων δεσμιδῶν ῥάβδων (*fascis cum securibus*). Δικτάτορος παρόντος, πάντα αἱ ἄλλαι ἀρχαί ἐπαύοντο, ἐκτὸς τῆς δημαρχίας. Διήρκει δ' ἡ δικτατορία μόνον ἕξ μῆνας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ καὶ μετὰ βραχυτάτον χρόνον κατετίθετο, ἐκτελεσθέντων τῶν ἔργων, ἐφ' ἃ ἤρρητο. Ἡ ἀρχὴ αὕτη κατ' ἀρχάς ἦν πατρικία, ἀπὸ δὲ τοῦ 356 π. Χ. παρεργώθη καὶ ἐκ τῶν δημοτικῶν λαμβάνεσθαι. Ἡ δικτατορικὴ ἐξουσία περὶωρίσθη ὕστερον· διότι οἱ δήμαρχοι ἠδύνατο πρὸς

(3) Ἀλλὰ τοῦτο φαίνεται, ὅτι κατ' ἀρχάς ὄν συνέβαινε.

τὰς κατασχέσεις αὐτῆς νὰ ἐναντιωθῶσι· πρὸς δὲ καὶ ἄλλας ἀνωτέρας ἀρχὰς εὐρίσκομεν διαρκούσας ἐπὶ τῆς δικτατορίας. Ἐπὶ τῶν τελευταίων 200 ἐτῶν τῆς δημοκρατίας οὐδεὶς πλέον δικτάτωρ ἤρθη· ἀλλ' ὁ Σύλλας καὶ ὁ Καῖσαρ ὑπὸ τῷ ὀνόματι διαρκούσε δικτάτορος ἐσφτερίσαντο τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν.

Βασιλέως ἀποθανόντος, ὡς λέγει ὁ Λίβιος, οἱ βουλευταὶ συνεκράτουν δεκάδας ἢ συλλόγους (*decuriae*), ἐχούσας ἐκάστην τὸν ἴδιον αὐτῆς ἀρχηγὸν (*decurio*). Οἱ δέκα οὗτοι ἐκυβέρνων, τοῦ ἐνὸς ἔχοντος τὰ παράσημα ἐναλλάξ. Ἀλλ' ἡ κυριαρχία πάσης δεκάδος διήρκει μόνον ἐπὶ πέντε ἡμέρας, καὶ αὕτη ἡ μεσοβασίλειά μέχρι τῆς νέας ἐκλογῆς. Ὁ ἐκάστοτε τὰ παράσημα φέρων τῶν δέκα *decurionum* ἐκαλεῖτο *interrex*. Ἐπὶ δὲ τῆς δημοκρατίας ἀνενοῦτο τὸ ἔθος τοῦτο, μεσοβασίλεις αἰρεῖσθαι, ὅτε ἐκ περιστάσεως οὐδεὶς ἀρχὸν ὑπῆρχε, συγκαλέσων τὰς ἐκκλησίας, π. χ. ὅτε τῷ 444 π. Χρ. οἱ τρεῖς πρῶτοι *tribuni militum consulari potestate* δι' ἀπαισίους οἰωνοὺς ἀπέβεντο τὴν ἀρχὴν τῶν. Ἐκαστος τῶν μεσοβασιλέων ἤρχε μόνον πέντε ἡμέρας· ἦν δ' ἔθος ἐπὶ χρεούσεως ἀρχῆς τινος οὐχ ὁ πρῶτος μεσοβασίλευς, ἀλλ' ὁ μετ' αὐτὸν ἐπόμενος νὰ τελέσῃ τὴν νέαν ἐκλογὴν. Ὁ μεσοβασίλευς ἐξελέγετο ἐκ τῶν πατρικίων (*interregem creare, prodere*) καὶ ἡ θέσις αὕτη διετέλεσε πατρικίαν οἶσα. Μετὰ μικρὸν χρόνον περὶ τὰ τέλη τῆς δημοκρατίας εὐρίσκομεν πάλιν μεσοβασίλεις.

Ἦδη ἐπὶ τῆς βασιλείας ἀναφέρεται τις *praefectus urbis* (ἐπαρχὸς τῆς πόλεως) ἢ *custos urbis* (φύλαξ τῆς πόλεως), ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ βασιλέως κυβερνῶν ἀντ' αὐτοῦ. Τοιοῦτός τις ἀρχὸν ἔμεινε καὶ ὕστερον ἐπὶ τῆς δημοκρατίας ὡς τοπορητῆς τοῦ ὑπάτου, ἀποδημήσαντος ἐπὶ τὰς Λατινικὰς ἐορτάς. Ἀλλὰ τοῦτο ἦν ἀπλοῦν ἔθος διατηρηθέν. Διότι τὰ ἔργα τοῦ ὑπάτου ἀπόντος ἐπετελοῦντο κυρίως ὑπὸ τοῦ πραιτόρος. Ὁ Αὐγουστος ἐγκατέστησέ τινα συνώνυμον ἀστυνομικὴν ἀρχὴν, ἣτις κατ' ὀλίγον ἐπὶ τῶν καισάρων ἀπέβη σπουδαία.

§. 14. Ὑπάλληλοι.

Πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν καθ' ἕκαστον καὶ ἐπιμέλειαν ὑποδεεστέρων ἔργων οἱ ἀρχόντες εἶχον ὑφ' ἑαυτοὺς ἱκανὸν κλήθος ὑπαλλήλων. Τούτων οἱ ἀξιολογώτεροι ἦσαν οἱ *scribae* (γραμματεῖς), οἵτινες ἀπετέλουν τινὰ τάξιν (*ordo*), εἰς δεκάδας διηρημένην καὶ ἐκ τοῦ ταμείου μισθουμένην. Αἱ δὲ θέσις τῆς τάξεως ταύτης ἦσαν ἴσηται. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὀλίγην μόνον ἀξίαν εἶχον, ὄντες τὸ πλεῖστον ἀπελευθέροι (*libertini*), ὕστερον δ' ἀπέβησαν ἐπιφανῆς τάξις, καὶ διὰ τῆς περὶ τὰ ὑπουργήματα ἀσκήσεως καὶ ἐμπειρίας αὐτῶν ἐκτῆσαντο πολλάκις ἀξιόλογον ἐπιρροὴν παρὰ τοῖς ἥττον ἐμπείροις ἀρχουσι. Διενέμοντο δὲ κατὰ κλῆρον τοῖς ἀρχουσι (*scribae consulares, praetorii etc.*).

Εὐτελέστεροι ὑπηρεταὶ ἦσαν οἱ κήρυκες (*praecones*), οἱ ῥαβδούχοι (*lictiores*), οἵτινες προῦπορεύ-

οντο μετὰ δεσμίδων ῥαβδῶν (*fascēs*) τῶν ἀνωτέρων ἀρχόντων, πλὴν τῶν τιμητῶν καὶ τῶν κουρουλίων ἀγορανόμων, ἵνα ἐπισημαίνωσι τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν καὶ ἐκτελοῦσι τὰ προστάγματα τῶν. Ἐπειτα ἦσαν οἱ *apparitores, accensi*, ὑπηρεταί, θεράποντες, οἰωνεὶ κλητῆρες, ἢ κλήτορες· οἱ *viatores*, ἀγγελοὶ, ἀγγελιαφόροι. Τέλος οἱ ἀρχόντες εἶχον καὶ δημοσίους δούλους (*servi publici*) πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν.

§. 15. Ἐπιμεληταὶ (*curatores*).

Ἐν τοῖς εἰς πρόσκαιρον ἐπιμέλειαν τινῶν ἔργων ἐκτάκτοις ἐπιμεληταῖς ὀνομάζονται οἱ *praefecti annonae*, οἰωνεὶ σιτοφύλακες, ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐγκατασταθέντες (4), ἵνα ἐπιμελῶνται τῶν σιτηρῶν ἐπὶ σιτοδείας ἢ ὑπερτιμῆσεως, π. χ. ὁ *L. Minucius* ἐν ἔτει 440. — Ἐπιμεληταὶ ἦσαν καὶ οἱ *triumviri, quatuorviri, decemviri coloniis deducendis* (ἀρχηγοὶ τῶν ἀποικιῶν ἢ οἰκισταί)· *triumviri, quatuorviri etc. agris dividendis* (ἀγροδαῖται, ἢ ἀγορανόμοι)· *duumviri aedibus dedicandis* (οἱ ἐπὶ τῆς καθιερώσεως ἢ ἐγκαινιάσεως τῶν ναῶν) καὶ ἄλλοι πολλοί.

Κυβέρνησις ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων.

§. 16 Ὁ Καῖσαρ ἢ ὁ αὐτοκράτωρ.

Ἡ Ῥωμαϊκὴ πολιτεία, ἣτις ἤρξατο ἐξαιρέτως ἀπὸ τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου διαλυομένη κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτῆς, εἶδετο ἀνωτέρου τινὸς κέντρου ἐνότητος, τοῦτο δ' εἶδεν ἐν τῷ μοναρχικῷ εἶδει, ὅπερ ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ἀρξάμενον, ἀνεπτύχθη ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ μοναρχία αὕτη ἐμορφώθη διὰ σφετερισμοῦ καὶ ἀνευ σταθεροῦ καὶ ὀρισμένου δικαιολογικοῦ τύπου, ὥσπερ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς συντηρήσεως τῶν ἀρχαίων θεσμῶν. Αἱ αὐτοκρατορικαὶ ἐπωνομίαι· *princeps, imperator, caesar* (κυρίως οἰκογενειακὸν ὄνομα, (*nomen familiae*), ἐν δὲ τοῖς ὑστέροις χρόνοις ἰδιαίτερα ἐπωνομία τοῦ συναυτοκράτορος καὶ τοῦ διαδόχου) καὶ *Augustus* κατάγονται ἀπὸ τοῦ Ὀκταβιανοῦ (5). Ἡ δὲ καισαρική ἐξουσία ἀπετελέσθη διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν κατὰ μέρας ἀρχῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων, τῶν ἐπιτροπομένων τῷ Ὀκταβιανῷ, ὅστις κατ' ὀλίγον ἀπηλλάγη τῶν νόμων (*legibus solutus*), κατέλαβε τὴν ὑπατικὴν, τιμητικὴν καὶ δημοκρατικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐγένετο ἰσόδοτος ἀνθύπατος (*proconsul*) καὶ ἄρκος ἀρχιερεὺς (*pontifex maximus*). Θεταὶ δὲ τιμαὶ (*honores divini*) ἀπενεμήθησαν τῷ Αὐγούστῳ καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ἐξῆς καισάρων. Ἡ ἰδίᾳ διαδοχὴ ἂν ἐπὶ

(4) Ὁ Πομπηϊὸς ἐγένετο πάλιν *praefectus annonae* ἐπὶ δὲ τῶν καισάρων ἡ ἐπιμέλεια αὕτη ἀποκαταστάθη ὡς σταθερὰ ἀρχή.

(5) Ὁ Ὀκταβιανὸς *princeps* μὲν ἐπωνομάσθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἕκτης αὐτοῦ ὑπατείας (727 κ. Ρ.), *augustus* δὲ ἐν ἔτει 727 κ. Ρ. Ἐπωνομάσθη δὲ τέλος καὶ *patet patriae* ἐν ἔτει 752 κ. Ρ.

κληρονομίας ἐστηρίζετο ἢ ἐπ' ἐκλογῆς, δὲν ἦτο ῥη-
τῶς ὀρισμένον καὶ ἐν ᾧ ἑτέρωθεν ἀνεκωρίζετο ἡ
κληρονομία, ἦτοι τὸ δικαίωμα τοῦ καίσαρος, τὸν
ἀληθῆ ἢ θετὸν υἱὸν διάδοχόν του καταστήσαι, ἐτέ-
ρωθεν πάλιν ἡ ἐξουσία ἐθεωρεῖτο ὡς κατ' ἴδιον τῆς
συγκλήτου βούλευμα τῷ καίσαρι ἐπιτετραμμένη,
καὶ πολλάκις τῷ ὄντι περιεβάλλετο αὐτῷ ὑπὸ τῶν
στρατιωτῶν ἀνυπαίρετως.

§ 17. Κυβερνήσις ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτέρων
αὐτοκρατορικῶν χρόνων.

Ἐν τῇ κυβερνήτει τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτοκρατορι-
κῶν χρόνων μέχρι σχεδὸν τοῦ Ἀδριανοῦ εὐρίσκειται
ἀποσπενδυμένους δημοκρατικούς τύπους, ἔπειτα δὲ με-
ταβατικούς τύπους, μέχρι οὗ ὁ νέος διοργανισμὸς
τοῦ πολιτεύματος ἐντελῶς ἀνεπτύχθη ἐπὶ Διοκλη-
τιανοῦ καὶ Κωνσταντίνου. Ἐν τοῖς προτέροις χρό-
νοις ὁ καίσαρ ἐκυβέρνηε διὰ τῆς βουλῆς καὶ τῶν δη-
μοκρατικῶν ἀρχῶν· ἀλλὰ παρὰ ταύταις ἐμορφώθη
καὶ τι ἐγγύτερον αὐτοκρατορικὸν συμβούλιον (*con-
sistorium principis*) μετὰ τινος αὐλικοῦ καὶ κυ-
βερνητικοῦ προσώπου ἐξ ὑποδεστέρων προσώπων,
καὶ ἰδίως τῶν τοῦ καίσαρος ἀπελευθέρων (*liberti
caesaris*) (6)· διότι ἀντέβαινε τοῖς ἀρχαίοις ῥωμαί-
κοις ἤθεσιν ἐλεύθεροι πολῖται νὰ εἰσέρχωνται εἰς
προσωπικὴν ὑπηρεσίαν τινός. Ἐν δὲ τούτοις ἀνεφύη-
σαν καὶ νέαι, πρὸς τὰς καιρικὰς ἀνάγκας ἀνάλογοι
ἀρχαί, αἵτινες κατ' ὀλίγον παρηγκώνισαν τὰς δημο-
κρατικάς. Αἱ ἀξιολογώταται τούτων ἦσαν· 1) ὁ *praefectus
urbis*, ἀστυνόμος, ὃς ὕστερον προσέλαθε τὴν
ἀνωτάτην ποινικὴν δικαιοδοσίαν· 2) ὁ *praefectus
praetorio*, κατ' ἀρχὰς ὁ ἀρχηγὸς τῆς ὑπὸ Ὀκταβί-
ανου κατασταθείσης στατῆς σωματοφυλακῆς, ὕστερον
δὲ κατ' ὀλίγον ἕνεκα τῆς πρὸς τοὺς καίσαρας σημα-
σίας τῆς στρατιωτικῆς ἐξουσίας μεγάλην ἐπίρροσθην
ἐπὶ τὰ δημόσια πράγματα καὶ τὴν δικαιοδοσίαν
προσκτησάμενος (7). Ἦπτονος δὲ λόγου ἀξίαι ἀρχαί
ἦσαν ὁ *praefectus annonae* (περὶ οὗ § 16.) καὶ ὁ
praefectus vigilum, ὁ ἀρχηγὸς τῶν νυκτοφυλάκων
ἢ περιπόλων.

§ 18. Κυβερνήσις ἐπὶ τῶν ὑστέρων
καισαρείων χρόνων.

Ἀπὸ Ἀδριανοῦ ἐπὶ μᾶλλον ἐξηφανίζοντο τὰ ἱχνη
τοῦ ἀρχαίου πολιτεύματος, ἕως οὗ ἐπὶ Διοκλητιαν-
οῦ, καὶ μάλιστα ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου
ἐπεγένετο μεγάλη μεταβολὴ εἰς τε τὸ ὅλον σύνταγ-
μα τοῦ κράτους καὶ εἰς τὴν κυβερνήσιν. Ὁ Κων-
σταντῖνος ἐσπούδαζεν, ὅπως τὴν μὲν μοναρχίαν δι-
ἐνόητος παγιώσῃ, τὴν δ' ἀνωτάτην διοίκησιν πάσης
ἐξουσίας περιποιήσῃ τῷ ὄρονῳ, τῷ κέντρῳ τοῦ ὅλου.

Τὸ κράτος διηρέθη εἰς τέσσαρας νομούς (*praefectu-
ras*) τρεῖςκαίδεκα διοικήσεις (*dioceses*) καὶ ἑκα-
τὸν ἑπτακαίδεκα ἐπαρχίας (*provinciae*). Ὁ πρῶ-
τος νομὸς (*praefectura*) τῆς Ἀνατολῆς (*Oriens*)
περιεῖχε πέντε διοικήσεις· τὴν ἰδίως Ἀνατολήν, τὴν
Αἴγυπτον, Ἀσίαν, τὸν Πόντον, καὶ τὴν Θράκην,
αἵτινες σύμπασαι περιελάμβανον 48 ἐπαρχίας (*pro-
vinciae*). Ὁ δεύτερος νομὸς ἦν τὸ Ἰλλυρικὸν μετὰ
τῶν δύο διοικήσεων Μακεδονίας καὶ Σακίας, ἐχου-
σῶν ἕνδεκα ἐπαρχίας, εἰς ἃς ἀνήκον καὶ ἡ Ἑλλάς
καὶ ἡ Κρήτη. Ὁ τρίτος νομὸς, ἡ Ἰταλία, περιεῖχε
τρεις διοικήσεις· τὴν ἰδίως Ἰταλίαν, τὴν δυτικὴν
Ἰλλυρίαν μετὰ τῶν πρὸς νότον τοῦ Δουνάδεως χω-
ρῶν, καὶ τὴν Ἀφρικὴν σὺν ταῖς νήσοις τῆς Μεσο-
γείου, ἀπάσας εἰς 29 ἐπαρχίας διηρημένας. Ὁ τέ-
ταρτος νομὸς, ἡ Γαλατία, περιεῖχε τρεῖς διοικήσεις,
τὴν ἰδίως Γαλατίαν, Ἰσπανίαν καὶ Βρεταννίαν,
περιλαμβάνουσας 28 ἐπαρχίας. Αἱ δὲ δύο πρωτεύ-
ουσαι τοῦ κράτους, ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ἡ
Ῥώμη, εἰς οὐδένα νομὸν ἀνήκον, ἀλλ' ἐκυβερνῶντο
κατ' ἴδιον ὑπὸ πολιταρχῶν ἢ ἐπαρχῶν πόλεως (*praefectus
urbis*).

Καὶ τῶν μὲν νομῶν προϊστάμενοι οἱ *praefecti praeto-
torio* μόνον μετὰ πολιτικῆς ἐξουσίας, οὐχὶ δὲ καὶ
στρατιωτικῆς, τῶν δὲ διοικήσεων οἱ *vicarii*, τῶν
δ' ἐπαρχιῶν τέλος διάφοροι ὑπὸ διαφόρους ὀνομασίας,
proconsules, *consulares*, *correctores* καὶ *praesi-
des*, ἅπαντες μετὰ πολιτικῆς ἐξουσίας. Ὁ χωρισμὸς
οὗτος τῆς στρατιωτικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τῆς πολιτικῆς
προὐκάλεσε τὴν δημιουργίαν νέων στρατιωτικῶν ἀρ-
χῶν. Ἦγεῖτο λοιπὸν τοῦ ὅλου στρατοῦ ὁ *magister
utriusque militiae*, οἰοῦναι ὁ ἀρχιστράτηγος ἢ
στρατάρχης. Ὑπὸ τούτον ἴσταντο ὁ *magister pedi-
tum*, ἦγον ὁ στρατηγὸς τοῦ πεζικοῦ, καὶ ὁ *magi-
ster equitum*, τ. ἔ. ὁ στρατηγὸς τοῦ ἵππικοῦ. Ὑπὸ
δὲ τούτους πάλιν οἱ *comites* καὶ *duces*, οἰοῦναι ὑπο-
στράτηγοι. (τὰ περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ
ἀκριβέστερα δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα).

Τὴν αὐλήν του ὁ Κωνσταντῖνος διωργάνισε περι-
κῶ τῷ τρόπῳ (8), καὶ, ὡς ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ μεγάλου
βασιλέως, οὕτω καὶ ἐν τῇ Νέᾳ Ῥώμῃ σημήνος μέγα
αὐλικῶν κατὰ διάφορον βαθμολογίαν περιεστοίχιζον
τὸ ἱερόν πρόσωπον τοῦ καίσαρος. Καὶ ἀνώτατοι μὲν
πάντων ἦσαν οἱ ἑπτὰ ὑπουργοί, οἱ διεπόντες τὴν ὅ-
λην τοῦ κράτους κυβερνήσιν. 1) ὁ *comes sacri pal-
atii*, οἰοῦναι αὐλάρχης, συνήθως εὐνοῦχος τις. 2) ὁ
magister officiorum, οἰοῦναι ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερι-
κῶν, κυρίως δὲ ὁ ἀρχὼν τῶν περὶ τὸν καίσαρα θε-
ραπόντων, οἵτινες ὠνομάζοντο *officia*. Ὑπὸ τούτων
εἰργάζοντο 148 γραμματεῖς ἐν τέσσαρσι γραφείοις
(*scrinia*). 3) ὁ *quaestor*, οἰοῦναι ὑπουργὸς τῆς δι-
καιοσύνης. 4) ὁ *comes sacrarum largitionum*, ὑ-
πουργὸς τῶν οἰκονομικῶν. 5) ὁ *comes rerum pri-*

(6) Οἱοὶ ἦσαν ἐπὶ Κλαυδίου Α'. ὁ Νέρκιςσος, ὁ
Κέλλιςτος, ὁ Πάλλας καὶ ὁ Ποσειδῆς.

(7) Οἷος ἦν ὁ L. Aelius Sejanus ἐπὶ Τιβερίου, ὁ
Tigellinus ἐπὶ Νέρωνος κ. ἄλλοι ἐπ' ἄλλων.

(8) Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν εἶχε περὶ αὐτὸν ἑπτὰ
σκηπτούχους. Οὕτω καὶ ἐν τῷ Γερμανικῷ κράτει ὁ-
πῆρχον ἐπὶ πολὺ ἑπτὰ αὐλικοὶ ἡγεμόνες ἢ μεριστῆνες κατὰ
τὸ πρότυπον τῆς ἐν Ἀποκαλύψει Ἰωάννου ἑπταφώτου
λυχνίας.

natarum principis, διευθυντής ἢ ταμίας τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου τοῦ καίσαρος. 6) καὶ 7) οἱ δύο *comites domestici*, ἀρχηγοὶ τῶν σωματοφυλάκων, οὓς ἀπετέλουν 3500 Ἀρμένιοι εἰς ἑπτὰ τάγματα ἢ σώματα (*scholae*) διηρημένοι· ὑπὸ τῶν σωμάτων τούτων ἐτέλουν τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ καλατίου.

Πρὸς τοὺς ἑπτὰ τούτους ὑπουργοὺς ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι διάφοροι ἀρχόντες· οἷος 1) ὁ *Praepositus sacri cubiculi*, ὑπαδεστέρος τοῦ ἔχων τὸν *Primicerium sacri cubiculi*, τοὺς *Decanos*, πάντας τοὺς *comites Palatii* καὶ *cubicularios*, ἧτοι θαλαμηκόλους ἐν τρισὶ σώμασι· 2) ὁ *Comis castrensis*· 3) *Primicerius mensarum*, ἀρχιτρίκλιτος· 4) *Primicerius cellariorum*, ἀρχικελλάριος ἢ πρωτοκελλάριος· 5) *Primicerius lampadariorum*, οἰονεὶ ἀρχιλαμπάδαριος ἢ ἀρχιδάδοχος· 6) *Comes sacrae vestis*, πρωτοῤεστίαριος· 7) *Silentarii*. 8) *Comites aularum*, ἐπιστάται τῶν αὐτοκρατορικῶν κτημάτων· 9) *Chartularii sacri cubiculi*, *magistri memoriarum*, *libellorum*, *epistolarum*, διάφοροι ἀβελτικοὶ γραμματεῖς καὶ γραφεῖς κ. ἄλλοι.

Ἄπαντες οὗτοι οἱ ἀρχόντες διεκρίνοντο ἀπ' ἀλλήλων διὰ ποικίλων προσηγοριῶν ἢ τῶν τίτλων, κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν ὑπάτοι (*consules*), οἱ *praefecti* καὶ οἱ ἑπτὰ ὑπουργοὶ προσηγορεύοντο *illustres*· οἱ δ' ἀνύπατοι (*proconsules*), *vicarii*, *comites*, καὶ *duces*, *spectabiles*· οἱ δ' ὑπατικοὶ (*consulares*), *correctores* καὶ *praesides*, *clarissimi*· κατόπιν ἤρχοντο οἱ *perfectissimi*, *egregii*· οἱ δὲ αὐτοκρατορικοὶ πρίγκιπες προσηγορεύοντο *nobilissimi*. Οἱ ὑπάτοι διετέλουν ἀναγορευόμενοι ἐν Ῥώμῃ· ἀλλὰ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει καθίσταντο ἐκαστος· Ὁ καίσαρ διετήρησε καὶ τὴν τάξιν τῶν πατρικίων, ἵνα τοὺς εὐνοουμένους τοῦ ἀμείψῃ διὰ βίαν τῷ ὑψηλῷ τούτῳ βαθμῷ. Σημειοῦσθε δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι τὸ πολυάριθμον τοῦτο προσωπικὸν ἐν πᾶσι ταῖς κλάσεσι τῆς κυβερνήσεως κατεβάρωσε τὸν μυελὸν τῆς χώρας. Καὶ εἰς τὰ οικονομικὰ δ' ἐπίνεγκεν ὁ Κωνσταντῖνος πολλὰς μεταρρυθμίσεις, ἐπὶ τῷ καταβλεπτικώτερον· ἀλλ' ἢ περὶ τούτων ἔρουν· δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα.

Οὐδὲ τὰ τοῦ κυρίου βυζαντινοῦ κράτους δύνανται νὰ εὐρωσι χώραν ἐνταῦθα.

A. I. M.

ΠΑΣΚΕΒΙΤΣ.

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ *Dictionnaire de la Conversation et de la lecture*.

(Ἐκδ. τοῦ 1837 ἔτους.)

—o—

Ὁ Ἰωάννης Θεοδορίδης Πάσκεβιτς, κόμης τοῦ Ῥεβιάν, πρίγκιψ τῆς Βαρσοβίας, ἀνώτατος στρατάρχης καὶ διοικητὴς τῆς Πολωνίας, ἐγεννήθη ἐν Πουλ-

τάβα τὴν 8 Μαΐου 1782, ἐξ εὐπατρίδων τῆς Μικρῆς Ῥωσίας. Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐν Πετρούπολει γενομένων σπουδῶν του, προσελήθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αὐτοκράτορος Παύλου· τὸ δὲ 1800 ἔτος ὠνομάσθη ὑπαλογαγὸς εἰς τὸ σύνταγμα τῶν φρουρῶν τοῦ Πρεσβερατέγιου, καὶ ὑπασπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος, πρῶτον μὲν τοῦ Παύλου καὶ δευτέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τὸ 1806 ἔτος, διεκρίθη τοσοῦτον ἐν Μολδαβίᾳ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μιχέλσον, ὥστε ἐδώρθη πρὸς αὐτὸν ζήρος. Μετὰ δὲ ταῦτα, παραγγελλεῖς νὰ ἐπιδώσῃ εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν τὸ τελεσίγραφον τοῦ Ῥωσικοῦ ὑπουργείου, μόλις φεύγων κατώρθωσε νὰ σωθῇ ἀπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει κινδύνων. Προβιβάσθη λογαγὸς, παρευρέθη τὸ 1809 ἔτος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἰβραίλας, ἀνέστη κατὰ τὴν ἐφοδὸν εἰς τὰ τεῖχη, καὶ κατατραυματισθεὶς κατέπεσεν εἰς τοὺς χάνδακας· ἀλλ' ἐσώθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Τότε ὠνομάσθη συνταγματάρχης, καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἢ πρόδος του ὑπῆρξε ταχίστη. Τὸ 1810 ἔτος προεδιάσθη ὑποστράτηγος· τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1816 ἀνέλαθε τὴν διοίκησιν τοῦ πεζικοῦ συντάγματος Ὀρέλ, καὶ τὸν Ἰούνιον τοῦ πρώτου στρατιωτικοῦ σώματος τῆς 26 μοῖρας τοῦ πεζικοῦ. Εἰς τὴν ἐν Σμολένσκη μάχην, διώκει τὸ κέντρον εἰς δὲ τὴν ἐν Βοροδίνῳ, ἀνέκτησε τὸ πυροβολοστάσιον τὸ ὁποῖον εἶχον κυριεύσει οἱ Γάλλοι, καὶ ἠχμαλώτευσεν στρατηγὸν τινα. Μετὰ τὸ τέλος τῆς μάχης τούτης, κατ' ἦν διεκρίθη διὰ μεγίστης ἀνδρείας, ἐδόθη πρὸς αὐτὸν ἡ διοίκησις μοίρας στρατευμάτων ἐλαφρῶν, καὶ μικρὸν ἔπειτα τακτικοῦ σώματος Κοζάκων. Εἰς τὴν ἐν Οὐιάσμα μάχην ἠχμαλώτευσεν τρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἐπέκεινα, κατώρθωσε νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ κυρίου σώματος τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀνέλαθε τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ στρατηγοῦ Μιλοράδοβιτς. Τὴν 15 Νοεμβρίου, προσέβαλε καὶ ἐνίκησε τὰ λείψανα τῆς Γαλλικῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, τὴν 16 κατέστρεψε τὸ ὑπὸ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Ἰταλίας διακούμενον σῶμα, καὶ τὴν 18, τὴν ὀπισθοφυλακὴν τοῦ στρατηγοῦ Νεῦ. Μετὰ ταῦτα παρεκολούθησεν ἀμετατρέπτως τὰ λείψανα τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ ἐκεῖθεν τῆς Βερεζίνης μέχρι Οὐίλνης, ὅπου ὠνομάσθη διοικητὴς τοῦ ἐσθόμου σώματος. Ἐξστράτευσεν εἰς Πλόκ καὶ ἐπολιορκήσεν τὸ Μοδλίν. Ὁ στρατὸς αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἔριθμοῦ τῶν 4000 ἀνδρῶν, ἀνέβη, ἐν καιρῷ τῆς ἀνακωχῆς μέχρι τῶν 30,000. Μετὰ δὲ τὸ τέλος αὐτῆς, παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν στρατ. λοκτορῆν, αὐτὸς δὲ διοικῶν τὴν 26 μοῖραν, διέσχισε τὴν Σιλεσίαν καὶ εἰσῆλθεν εἰς Βοεμίαν. Εἰς Κούλμ ἀναμασθεὶς ἀρχηγὸς τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, κατεδίωξε τὸ σῶμα τοῦ στρατάρχου Γουόλιαν-Σαιν-Σὺρ μέχρι Δρέσδης, καὶ μετασχὼν τῆς ἐν Λειψία μάχης, ἐσπόρθητε τεσσαράκοντα κανόνια, καὶ ἠχμαλώτευσεν 10,000 ἐχθρῶν. Τὴν ἐπαύριον προεδιάσθη εἰς βαθμὸν ἀντιστρατήγου, καὶ παρευρέθη εἰς τὸν ἀποκλεισμένον τοῦ Μαγδεβούργου καὶ τοῦ Ἀμβούργου. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1814 ἔτους, διοικῶν τὴν δευτέραν μοῖραν τῶν γροναδιέρων, εἰσῆλθεν εἰς Γαλλίαν, ἐκυρίευσεν τὴν Ἄρσις-συρ-ᾠδ, καὶ ἐπολεμήσεν ὑπὸ τὰ